

PERSONATGES SINGULARS

Francesca Roig i Galceran

FRA GILBERT GALCERAN PESSEBRISTA UNIVERSAL

134|

Artur Galceran i Famadas va venir al món a Vilanova i la Geltrú el dia 12 de maig de 1912, diada de Sant Pancràs. Semblava que aquell nen estava destinat a ser el setè doctor Galceran, continuant la nissaga de les sis generacions de metges que l'havien precedit des de 1747, any en què el barceloní Dr. Carlos Galceran i Parnau es va casar amb la vilanovina Isabel Torrents i Matons, establint-se a la nostra vila. Però la seva vida va anar per un altre camí.

La seva infantesa va transcórrer plàcidament cursant els estudis als Escolapis, on el seu pare, el Dr. Artur Galceran i Borrell, impartia classes de gimnàstica, una modalitat nova que el mateix doctor havia introduït a la vila. Seguint una tradició familiar, de molt petit ja feia pessebres a casa seva i visitava els que també construïen en cases de famílies conegudes. Als vuit anys l'impressionà fortament la visita als pessebres que feia Sebastià Gumà, prohom vilanoví que posseïa una formidable col·lecció de figures i construïa tant pessebres com calvaris amb guix acolorit, segons la tècnica de l'escola catalana. El jove Artur començà a aplicar aquesta tècnica als pessebres casolans i després l'escamparia arreu d'Europa amb el nom de "tècnica de l'escola de Barcelona".

De caràcter alegre, amant del ball i la gatzara i seguint també el costum familiar, participava

activament en el carnaval vilanoví, des de les Danses, que es van recuperar l'any 1925, on juntament amb la seva germana Paquita van formar part de les trialles infantils que les van ballar a la plaça de les Cols, fins a les Comparses, la Rua, la Cavalcada o la confecció de les disfresses més originals per a les mascarades. Fins i tot, juntament amb el grup habitual d'amics, van crear una societat privada amb el nom de Happy Club que, com el seu nom fa suposar, tenia com a objectiu l'organització d'actes lúdics per a gaudi dels seus socis.

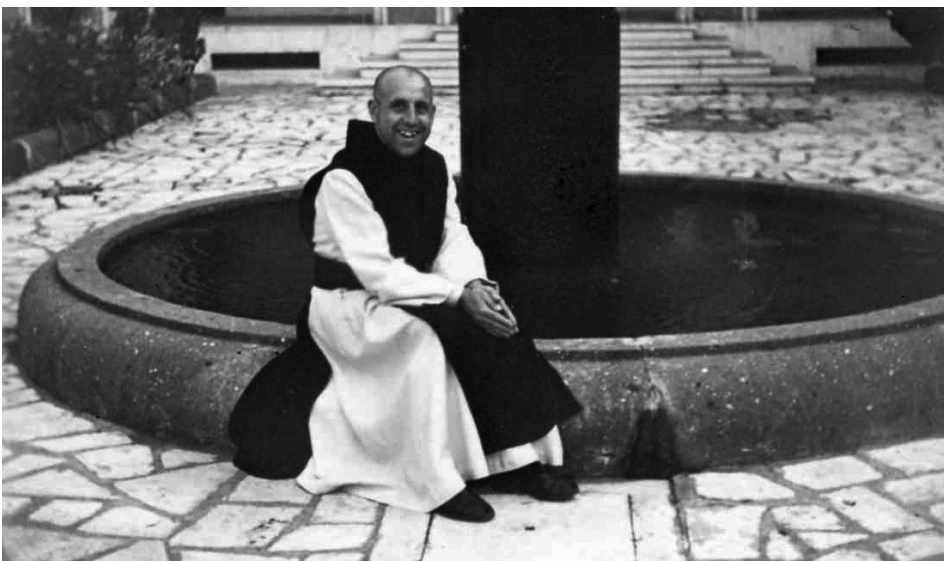
La carrera de medicina que inicià seguint la tradició familiar quedà truncada per la Guerra Civil (1936-1939). Els primers mesos, i a causa de la seva formació en medicina, va formar part del servei sanitari de l'hospital de la nostra vila, del qual el seu pare era el director. Quan ja havia rebut una notificació de l'exèrcit republicà per a la incorporació al front, unes circumstàncies casuals van fer que aquest destí bèl·lic es canviés per un nou destí hospitalari, com a ajudant de cirurgia, a la Savinosa, Tarragona. Gairebé un any després, en ser destinat el metge titular a Banyoles, aquest va voler que Artur l'acompanyés també d'ajudant a la ciutat de l'estany, on va romandre en aquell cos sanitari amb el grau d'alferes fins al final de la guerra.

En retornar a Vilanova va emprendre de nou els estudis de medicina i també la vida social que les circumstàncies del moment li permetien, així, el podem trobar en el programa dels Pastorets que es van representar al teatre Apolo l'any 1940 com a primer ballarí de la interpretació d'una Dansa Macabra. Un diumenge de setembre de 1942 va estar ballant animadament tota la tarda. Era el seu comiat. L'endemà va agafar el tren que l'havia de portar a Saragossa, on cursava els estudis de medicina, però no hi va arribar. En va baixar a l'Espluga de Francolí per ingressar a l'orde del Cister en el monestir de Poblet. Allà va adoptar el nom monàstic de Gilbert, i fou en aquells anys quan realitzà els primers muntatges pessebrístics en el propi monestir.

L'any 1950 va començar l'etapa de pessebrista internacional, ja que va ser destinat a Suïssa, al monestir d'Hauterive (Friburg). En els dos anys que va durar la seva estada va realitzar un pessebre de dotze diorames que

es convertí en una atracció del monestir, l'exposició va restar oberta durant tot l'any i se'n realitzà una col·lecció de postals per a la venda. L'any 1952 va ser destinat a Roma, a la Casa Generalícia, on va entrar en contacte amb l'Associazione Italiana Amici del Presepio. Dos anys després va guanyar el Premi Extraordinari de dita associació i va decidir no presentar-se més a cap concurs d'Itàlia, pel gran desnivell entre la tècnica de l'Escola de Barcelona, practicada per ell, i la tradicional dels italians.

Quan l'any 1955 va tornar a Poblet, va iniciar la construcció d'un gran pessebre que s'obria amb un tríptic anomenat "Nit de Nadal a Catalunya" i seguia amb un conjunt de diorames sobre el naixement i primers anys de Jesús, entre els quals destacava l'escena del Naixement, de setze metres quadrats. Aquest pessebre estava obert al públic durant tot l'any. Només el 1956 el visitaren 35.000 persones, la meitat de les qual eren estrangeres. Aquest conjunt,

que ocupava l'espai de l'actual museu, fou destruït, dissortadament, fa anys durant unes obres de reforma del monestir.

Novament va ser destinat a Roma, l'any 1963, on durant uns anys desenvolupà una intensa activitat pessebrística impartint cursets i realitzant pessebres per a la Casa Generalícia de la Companyia, per al Museu de Pessebres de Roma (5 diorames), per a l'alcalde de la capital italiana i per a un pastor protestant de Suècia. També se li encarregà un diorama especial per al Museu Colitti de Campobasso (Molise), on plasmà aspectes paisatgístics de la ciutat i que serveix de portada del catàleg de l'esmentat museu, en el qual tenia dos diorames més. D'aquest diorama se'n realitzà una postal, l'any 1966. L'associació de pessebristes de l'ENAL li va atorgar el Primer Premi i Medalla d'Or l'any 1969, perquè un membre de l'associació de pessebristes de Roma el va inscriure al concurs sense que ell ho sabés.

El 9 de març de 1970 tornà a Catalunya, i es va integrar a la comunitat del recentment fundat monestir de Santa Maria de Solius, a la Vall d'Aro, on s'establí definitivament. Per aquelles mateixes festes de Nadal va construir tres diorames, iniciant així una col·lecció que va anar incrementant any rere any fins a arribar a 39 quadres, que mostraven escenes diverses del naixement i vida de Jesús, que deixa gratament sorpresos els milers de visitants que cada any acudeixen a Solius. Per Nadal de 1991 s'inaugurà una sala d'exposició permanent, feta expressament, que acull els diorames de Fra Gilbert durant tot l'any.

Els diorames de Fra Gilbert són un prodigi per la seva tècnica i perfeccionisme, sense fer cap concessió en la perspectiva, el paisatge, la pintura, la il·luminació, ni en els detalls més petits. La seva obra ha rebut diversos guardons i reconeixements, com el títol de Pessebrista Universal, concedit per l'UNFOE-PRÆ l'any 2000, el Diploma de l'únic pessebrista d'Espanya que fundà tres museus del Pessebre a Europa, atorgat l'any 2004 durant el Congreso Nacional de Belenistas de España, a Villarrobledo, o el Diploma de Mestre Artesà que la Generalitat de Catalunya li concedí l'any 2006.

Des de la seva arribada a Solius va desenvolupar una intensa activitat pessebrística, perquè, a més de la construcció dels diorames per al monestir, participà en exposicions col·lectives i jornades pessebristes a Catalunya i arreu de l'Estat. Tanmateix, de Solius estant seguia amb interès a través de la premsa tot el que succeïa a la seva estimada Vilanova natal i li produïa una gran alegria rebre visites de vilanovins, amb qui conversava animadament amb la simpatia i l'humor irònic que el caracteritzaven. La seva enyorança del Carnaval de Vilanova era tal que a finals de la dècada de 1970 el Pare Abat, Dom Edmund M. Garreta, el va fer venir perquè conegués aquelles Comparses que havia perdut en la seva joventut i que no havia vist des de la seva recuperació.

El primer dia d'agost de 2009 va tancar els ulls plàcidament, als 97 anys, en el monestir de Santa Maria de Solius, que havia estat casa seva els darrers 39 anys i on resten les seves despulles i on podem gaudir del seu llegat.